

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor	Correspondențele se adresează redacției „FOAIA DIECESANĂ” Iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane " " " " pe 1/2 an 5 " "	Pentru publicațiuni oficiale, concurse etc. etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor, până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	
" România și străinătate pe an 14 franc " " " " pe 1/2 an 7 " "		

Nr. 4954 B. ex 1903.

Concurs

Pe baza § 7 din regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter, Consistoriul diecesan aprobând concursul compus în ședința comitetului protopresbiteral ținută în 28 August 1903 pentru postul de protopresbiter în tractul **Vêrșetului** îl publică în următoarele:

Competenții la acest post de protopresbiter, cu sediul în Vêrșet au să dovedească, cumcă posed calificațiunea prescrisă în concludul de sub Nr. 111 al mărutului Congres național bisericesc din anul 1888.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Doauë sesiuni parohiale și anume sesiunea protopresbiterală din Rîtișor și cea din Coșteiu.

2. Desdaunarea pentru perderile suferite prin ștergerea ședulelor de cununie conform concludului sinodului eparhial Nr. 69 ex 1897, care desdaunare pentru protopresbiteratul Vêrșetului face suma de 600 coroane.

3. Birul protopresbiteral anual dela preoți conform punctului 32 alinea e) din rescriptul declaratoriu dela anul 1779 și adecă 100 oca (un hecto 54 litre) de grâu sau echivalentul acestuia în bani dela fiecare preot cu parohie.

4. Paușal de călătorie, ce se va presta din partea Consistoriului diecesan în mărimea votată anualminte de sinodul eparhial și care de presinte face 400 cor.

Doritorii de a recurge la acest post, vor subșterne petițiunile lor instruite cu documentele autentice despre calificațiunea și ocupațiunea lor de până acuma la Consistoriul diecesan în Caransebeș în termen de 30 de zile socotite dela 1-a publicare a concursului în „Foaia Diecesană”.

Se observează în fine din partea Consistoriului diecesan, că sesiunea din Coșteiu se consideră ca dotațiunea protopresbiterală, eară sesiunea parohială din Rîtișor îi remâne protopresbiterului în folosință până când având parohie proprie va primi alt echivalent în natura sau în bani.

Caransebeș din ședința consistorială ținută în 22. Martie 1904.

Episcopul diecesan

Nicolae Popea m. p.

Sinodul eparhial

al diecesei gr. or. române a Caransebeșului, periodul XII, sesiunea II., convocat la Caransebeș pe Dumineca Tomei, 4 Aprilie 1904.

Ședința II-a

ținută în 5 Aprilie 1904 la 10 ore a. m.

Președinte: Pré Sântia Sa Domnul Episcop diecesan Nicolae Popea.

Notariu: Ioan Marcu.

Se ceteste protocolul ședinței prime și să autentice.

Presidiul presentază:

a) Propunerile intrate la Consistoriul diecesan a-le deputatului Dr. George Dobrin de cuprinsul: ca comisiunea pregătitoare sinodală să se sisteze și să se institue în locul ei comisiune scontrătoare, ear la alegerea de asesori consistoriali se fie aleși 1/3 preoți și 2/3 mireni, cari apoi sa fie învitați la tôte ședințele consistoriale.

Să predă comisiunei speciale.

b) Rugarea preotului Ioan Luca din Răcășdia, prin care cere spre folosire un plaț intravilan parochial.

Să transpune comisiunei finanțiale.

c) Rugarea comitetului parochial din Jidovini, prin care cere spre folosire în scopul înființării școlei a două sesiunea parochială redusă și dată în folosință provisorică protopresbiterului tractual.

Să transpune comisiunei bisericesci.

d) Acusa lui Stefan Radovan din Partoș contra învătătorului de acolo Petru Doboș.

Să transpune comisiunei școlare.

e) Petiția comunei bisericesci Silagiu, prin care cere un ajutoriu de bani pentru repararea bisericii de acolo.

Să transpune comisiunei finanțiale.

f) Rugarea juristului George Novacovicu din Gerboveț pentru obținerea postului de asesor consistorial referent în senatul școlariu.

Să transpune comisiunei speciale.

g) Rugarea comitetului parochial din Mircovăț în cauza ocupării parohiei de acolo pe calea concursuală.

Se transpune comisiunii bisericesci.

h) Arătarea episcopului Pavel Georgeviciu din Vrâniuf, contra preotului de acolo George Băiaș cerend cercetare disciplinară contra acestuia.

Se transpune comisiunii bisericesci.

i) Cererile de concediu pe întreaga durată a sesiunii sinodale a deputaților: Dr. Alesandru Mocsonyi, Zeno Mocsonyi, Dr. Ioan Popoviciu, Dr. Iuliu Tămășel, Dr. Cornel Petricu, Dr. Petru Pența, Constantin Burdea, Petru Corcan, Dr. Ioan Manguica, Alesandru P. Popoviciu, Sebastian Olariu, Toma Haneș, și Eustatiu Popoviciu precum și cererea deputatului Luca Lazarescu pentru ziua primă sinodală.

Concediile cerute se acórdă.

Trecendú-se la ordinea zilei:

Comisiunea verificátore prin referentul ei Andreiu Ghidiu raportéză asupra actului alegerii supletóre a unui deputat mirean în cercul al VII-lea Ghilad.

Actul electoral fiind în ordine și neatăcat prin protest și credenționalul prezentat se verifică alesul deputat Ioan Gruescu învătătoriu în Cebza.

Acelaș raportor referéză asupra alegerii supletóre a unui deputat mirean în cercul al XI-lea Iam.

Deși actul electoral este în ordine și neatăcat prin protest și credenționalul prezentat, verificarea alesului deputat Dr. Ioan Manguica se ține în suspens până se va procura datele referitoare la căsătoria bisericescă a deputatului ales.

Acelaș raportor referéză asupra investigării gravaminelor ridicate prin protest contra alegerii deputaților mireni sevêrșită la 16 Martie 1903 în comuna Uzdin din cercul al XX-lea Satul-nou, investigare efeptuită conform conclusului sinodal Nr. 47 din a. 1903.

De órece din investigațiunea efeptuită resultă, că Dr. George Miclea și Dr. Petru Pența au întrunit maioritarea voturilor valabile, aceștia se declară de deputați verificați în cercul al XX-lea Satul-nou.

Comisiunea bisericescă prin raportorul ei Dr. George Popoviciu referéză asupra raportului general al Consistoriului diecesan ca senat bisericesc pro 1903.

Raportul, la care au vorbit deputații Mihail Popoviciu, Ioan Budințian și Coriolan Bredicean, se ie la cunoscință și se aclude la protocol érá consistoriul diecesan se invită de nou în special a stărui cu tóte mijlócele posibile, pentruca numărul concubinatelor se se micșoreze.

Comisiunea școlară prin raportorul ei Ioan Marcu referéză asupra raportului general al Consistoriului diecesan ca senat școlariu pe a. 1903.

Raportul Consistoriului diecesan ca senat școlariu se ia la cunoscință și se alatură la protocol. Totodată se invită Consistoriul diecesan, ca se raporteze procsimului sinod eparchial despre rezultatul măsurilor luate în scopul înființării după putință a bibliotecilor școlare în tóte comunele nóstre bisericesci, precum și

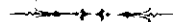
despre completarea instituțiunei de internat la pedagogi și cu vîptuirea elevilor.

În fine la propunerea deputatului C. Bredicean se invită Consistoriul diecesan a estinde raportul și asupra modului, cum își împlinesc datorințele comitetele parohiale față de școlă.

Acelaș raportor referéză asupra petițiunei profesorului de musică Antoniu Sequens, ca se fie numit profesor ordinariu definitiv și să i-se voteze cuincuinalele și banii de cortel.

Avendú-se în vedere starea materială a diecesei, apoi conclusele sinodale auterioare, cererei petentelui nu se póte satisface.

Proxima ședință anunțându-se pe óra 5 p. m. ședința presintă se inchide.

Când s'a întemeiat orașul Caransebeș și ca știm din trecutul lui?

(Continuare)

Venim acum la festivitățile publicărei diplomelor împêrătesci și la întronisarea noului Episcop.

Atât comisariul imperial și regal, cât și mandatarul metropolitan venind de cătră Timișoara spre Caransebeș o deputațiune constătătoare din 6 preoți și 10 mireni sub conducerea protopresbiterului Lugojului Ioan Marcu a eșit încă în 11 Novembre (30 Octombree) 1865 dimineata până la Sacul o stațiune de poștă din Caransebeș, spre întîmpinarea susamintitilor mandadari.

Mai nainte a sosit mandatarul metropolitan, carele fu petrecut de banderii până în Caransebeș luând cortel la vicecolonelul de atunci I. Stanoilovici, cu care era înrudit.

Mai târziu sosi și comisariul imperial și regal, Generalul Benkó de Boimik, carele fu salutat respectuos din partea deputațiunei esmise și după curtenirele usitate cortegiul cu deputațiunea și banderii se puse în mișcare. La otarul regimentului confinariu rom. ban. Nr. 13 a întîmpinat pe ilustrul domn comisariu imp. și regal un oficer din statul major al regimentului, apoi primăria comunală a orașului Caransebeș și banderii.

La podul de fer peste Timiș, cum întri în Caransebeș, il asceptau pe ilustrul Comisariu Colonelul c. r. și Comandate de atunci a regimentului, nevitatul Eugen de Villecz cu oficirii disponibili de serviț, apoi mai mulți preoți și deputați din comunele bisericesci ale diecesei.

Comisariul imp. și regal fu salutat din partea susmemoratului colonel scurt militaresce cu: „Bine ai venit în mijlocul nostru” și cortegiul acum înmulțit din toate părțile între aclamări necontentite întră în oraș sub sunetul campanelor dela cele 2 biserici ort. rês. române și dela cea romano-catolică din loc și între tunetul și bubuitul ășurzitoriu al treascurilor, ce erau postate în mijlocul pieței celei mari a orașului.

Întru festiva întimplare a ilustrului comisariu era aşezată cu drapelul şi cu muzica regimentală în frunte o companie de onoare a regimentului conf. rom. ban. Nr. 13 la locuinţa colonelului şi comandantului de regiment, la care era pregătit cortelul pentru comisariul împ. şi reg. desmemorat.

Prima curtenire la comisariu o face noul Episcop cu clerul subordonat, după aceea urmă corpul ofiţerilor comandai militare c. r. din loc, funcţionarii, reprezentanţii oraşului şi alţi notabili aflători pe acel timp în Caransebeş, în fine mandatarul metropolitan, cu care s'a statorit definitiv mai de aproape modul procederei la publicarea diplomelor şi intronisaţiunea din ziua următoare.

Sara a fost un conduct grandios de facile în onoarea ilustrului comisariu împ. şi reg. cât şi a mandatarului metropolitan.

Cuvântarea către ilustrul comisariu o a ținut în limba germană dl Dr. Aureliu Maniu fost notariu public reg. în Oraviţa. Din aceasta clasică cuvântare, inspirată de însufleţirea generală a momentului, comunicăm în limba română următoarele :

„Dacă resfoim istoria specială a românilor din patria noastră noi nu vom afla alt eveniment mai epochal în viaţa lor, decât reactivarea prealnalt concesă a Mitropoliei naţionale pentru românii de religiunea ortodoxă orientală din Ungaria şi Transilvania. Asemenea între multele şi mărinimoasele acte de graţie ale Majestăţii Sale, cari toate tind numai la fericirea popoarelor împărăţiei, cu greu va mai fi vre unul, carele să fie fost consacrat unei cauze mai drepte, mai dorite, aşteptate şi apărate cu atâta perseveranţa — putem zice — de seculi, precum a fost chiar restabilirea Mitropoliei noastre naţionale.

„În acea epocă de tristă memorie, în care românii erau desbrăcaţi de toate drepturile politice, providinţa divină le mai lăsase biserica cu administraţiunea ei liberală constituţională ca un scut şi acoperământ al conservării proprii. Dar de un secul şi jumătate românii erau lipsiţi şi de acest unic scut cel mai aveau. — Cu toate acestea ei n'au desperat. Singur acest fapt dovedesce vitalitatea românilor, dar faptul amintit tot de odată ne face să înţelegem bucuria cea mare, cea sinceră şi generală, ce o a simţit şi o a manifestat tot românul cu ocaziunea publicării prealnaltului autograf din 24 Decembre 1865.

„A bine plăcut providinţei divine, a pune odată capet multelor suferinţe de această natură ale românilor în un timp, în care şi vocea popoarelor este ascultată.

„De aceea îndată ce s'a recunoscut, că este în interesul şi în folosul ambelor naţiuni surori despărţirea administraţiunei bisericesci până acum intrunite a acestor naţiuni de o credinţă, — parinteasca bunătate a Majestăţii Sale a încuviinţat preagratios despărţirea, care prin prealnalta rezoluţiune din 6 Iuliu a. c. a devenit faptă.

„Majestatea Sa, preagratiosul nostru domnitoriu, ne-a îndatorat la eternă şi adânc simţită sinceră

mulţamită pentru că ne-a restabilit Mitropolia noastră naţională şi diecesa noastră istorică naţională a Caransebeşului, pentru că cu înaltă înţelepciune dând ascultare voacei generale a poporului a denumit de primul Arhiepiscop şi Metropolitan al nostru, al românilor ortodoxi orientali din Ungaria şi Transilvania, pe Escelenţia Sa Andrei Baron de Şaguna ca pe cel mai meritat, cel mai erudit Arhipăstoriu, comprobabil de un regenerătoriu prudent pe terenul bisericesc.

„Numele Împăratului şi Regelui Francisc Iosif I se va eternisa la români, cari ved remunerate credinţa neclătită, localitatea şi alipirea lor nemaculate din trecut şi pe cari le vor pastra şi în viitoriu tot cu aceiaş pietate.

„Ilustre domnule comisariu imperial! Mare este bucuria şi mulţămirea noastră, pentru că vedem dorinţele noastre de mult manifestate pe terenul bisericesc realizate, parte apropiate de realizare. Nutrim în peptul nostru neînfrântă speranţă şi suntem convinşi, că poporul nostru sub conducerea Arhipăstorilor săi naţionali, cari sunt patrunşi de cunoştinţa lipselor şi recerînţelor poporului nostru, cărora li zace la inimă prosperarea bunăstarea şi fericirea lui, că acest popor va înainta şi se va desvolta pe calea culturii, virtuţii şi a salutei publice.

„Restituirea diecesei noastre istorice naţionale a Caransebeşului şi încredinţarea conducerei ei în mânele probate ale binemeritatului nostru episcop Ioan Popasu, către carele ne purtăm cu deplină încredere, aceste sunt semnele neînşelătoare ale răsării unui viitoriu mai fericit.

„Fiii credincioşi ai acestei diecese împlinesc dar numai o sântă datorinţe a lor, când în presara aceluia act solemn de atâta timp ferbinte dorit al publicării festive a înfiinţării pe timpuri eterne a diecesei ortodoxe orientale române a Caransebeşului şi a intronisaţiunei mult iubitelui nostru Episcop, prin care i-se dă administraţiunea în aceasta diecesă, ei se adună înaintea Ilustrităţii Tale şi bineventându-Te Te salută cu respect profund ca pe demnul reprezentant al sacratei persoane a Majestăţii Sale.

„Clerul şi poporul acestei diecese Te asigură, ilustrisiune dle comisariu imperial şi regal ! şi Te rugăm a aduce la prealnalta cunoştinţă, că românii din aceste ținuturi aducându-şi aminte de virtutea credinţei, ce caracterisează pe moşi strămoşii lor şi pe care o au erezit dela dinşii, prin reînfiinţarea Mitropoliei naţionale şi a Episcopiei Caransebeşului să ved stimulaţi mai tare la împlinirea cu bucurie a datorinţelor lor de supuşi, cărora fără de aceea a satisfăcut totdeauna cu fidelitate, şi că nu se va stinge nici când din pepturile lor simţul de mulţamita cea mai sincera către prealnalta persoană a Majestăţii Sale apostolice, a domnitorului şi împăratului nostru Francisc Iosif I şi către membrii prealnaltei dinastii habsburgo-loataringice.

„Încehând sprimăm Iluscrităţii Tale mulţamita noastră ferbinte şi totdeodată esclămăm cu o voace cu o inimă şi cu un suflet :

Majestatea Sa, prea grațiosul nostru Împărat și Rege apostolic Francisc Iosif I să trăească!

Demnul locoțiitoriu al Majestății Sale, Brigadirul ces. reg. Baron Benko de Boinik -- să trăiască“.

După răspunsul afabil și al caruia cuprins și înțeles îl vom publica mai târziu din motivul evitării repetițiilor, cortetul se îndreaptă către locuința mandatariului metropolitan, preasântitului Părinte Episcop de atunci al Aradului, și pe Preasânția Sa îl bineventă și salută dl Iosif Ioneșcu, fost protonotariu al orașului Caransebeș cu înăscuta-i oratorie, prin care storse lacrimi de bucurie nu numai publicului ascultătoriu, ci impresiună și asupra preasântitului mandatariu în mod extraordinariu, încât Preasânția Sa în răspunsul său cu începutul devenit proverbial în Caransebeș: „noi românii“ se avântă la termeni inspirați de sentimente pure naționale, cari suprinseră pe tot publicul ascultătoriu.

Și cu aceasta se terminară festivitățile prezilei intronisărei.

(Va urma)

Învățătorul factor și pioner al culturii

Începutul și basa culturii omului o formează educația sa.

De educațiune s'a ocupat societatea omenescă, începând din timpurile mai vechi până în zilele noastre.

Dacă comparăm principiile, ce tind a da definiția culturii, sau mai bine: educațiunii antice, cu ale celei de azi, ne va fi ușor să afirmăm, că educațiunea în tocmăi ca și instrucțiunea a a trecut prin multe faze, până să ajungă la starea ei culturală, — parte că s'au adoptat ori eliminat din principiile vechi, parte că s'au creat altele noi, în conformitate cu spiritul timpului și sub influința evoluțiunii științelor.

Cunoscuții bărbați geniali, din evul vechiu, mediu și nou, au stors prin scrierile lor admirația societății, căci ei au dat naștere fazelor epocale în pedagogia popoarelor culte din lumea întreagă.

Și cu toate acestea, problema educațiunii nu e încă rezolvată; ea preocupă și azi societatea omenescă.

Vorbind de cultură, din cele precedente de sine urmează, că nu e ușor a ne spune cuvântul meritoric asupra definiției, la carea s'a avântat ea în decursul veacurilor, dar mai ales în acest timp al luminei.

Și acesta din motivul, că, precum s'au schimbat, unificat și completat opiniunile și principiile asupra educațiunii, tot astfel s'a mărit și lărgit cadrul pretensiunilor cu privire la cultură.

Așa la Greci, cel mai valoros popor în cultura antică, punctul culminant îl găsim în ni-

suința cătră adevăr, bine și frumos, ca scop principal și final al vieții omenesci.

În evul mediu, cultura își îndreaptă privirea asupra bisericii, — mai apoi e dezvoltată în mod ideal prin reformațiune și renascerea științelor și artelor din secolul al XVI și abia cu finea anului trecut ajunge a fi determinată în chip esact.

Dar încă și azi, păreriile asupra culturii omului, opiniunile și felul pretensiunilor, ce s'ar putea face unui om cult, sunt foarte diferite.

Peste tot, definiția culturii depinde și se rapoartă demersului educațiunii, locului de naștere, împrejurărilor, între cari am crescut și primit educațiune și instrucțiune profesiunii cărei ni-am dedicat, impresiunilor și osperințelor ce am avut și le câștigăm, cu o vorbă: individualității noastre singuraticice.

Dintre toate definițiile mai nimerită pare a fi cea dată de un savant german *Hillebrandt*, de cuprinsul: „Problema culturii consistă în a face din om ceea ce ar fi putut să se facă din el, după însușirile sale naturate, după împrejurările între cari s'a născut și după activitatea ce i-ar fi stat înainte“.

Măncând de aci, toate pretensiunile ce s'ar putea face unui om cult se ramifică în trei direcțiuni*: *spirituală, morală și estetică*.

Primul loc îl ocupă deci spiritul; el trebuie cultivat înainte de toate.

Aici însă ni se impune deosebirea între cultură și știință.

În domeniul științei, basa este cercetarea și censurarea; scrutăm cauzele și modalitățile ce formează și schimbă unitățile, argumentăm succesiunea lucrurilor și-n urmă, tot știința este, carea dovedesce formarea întregului din unități.

Cultura însă, nu se adăncesce în sondagii științifice, ci își însușesce numai acele adevăruri, de valoare generală, pe cari știința le-a cucerit și scos la lumina zilei.

Iată motivul, pentru carele datorim neperitoare recunoștința bărbaților savanți, cari în dorința de a conlucra la înălțarea popoarelor și a ridica nivelul de cultură înțeleg rostul de a ne împreteni în mod înțelegătoriu fie prin graiu, fie prin scrierile lor, cu rezultatele studiilor și scrutărilor făcute, nu arare-ori în decursul vieții lor întregi.

Lucru evident, că omul rîvnitoriu și setos de cultură, înainte de ce s'ar putea ocupa și ar fi în stare a rezolvă cu succes astfel de chestiuni grele și importante, trebuie să fie urcat multe și adevărate trepți culturale.

Tot așa e de prisos a mai accentua, că în acest timp al emulărilor și evoluțiunilor fie-care

* Lazarus: *Leben der Seele*.

om cu pretenții la cultură, va trebui să poseadă cantitatea recerută de cunoștințe generale, între cari, în primul loc și temeinic cele de citire scriere și calculare, va trebui să aibă cunoștințe de gramatică, ortografie și stilistică, o expresiune plăcută și atragătoare, dar mai vârtos dexteritate în concepționea și aranjarea drăguță a ideilor. Aceasta este baza și condițiunea principală, la carea se mai adaug apoi și sunt indispensabile alte cunoștințe de valoare, ca cele literare, istorice, geografice și naturale. Acum, ca să vorbim în special de învățator, cultura lui este parte universală, parte specială adecă pedagogică.

În privința celei dintâiu, învățătorul trebuie să aibă cunoștințele menite a-l ținea în curent cu lumea mare cultă și a fi orientat din destul în toate ramurile științei; iar ce privește cultura specifică va trebui să fie la înălțimea pedagogiei de azi, fiind în clar și cunoscând temeinic toate produsele mai importante în domeniul pedagogiei.

Ori cât de necesară e însă o anumită porție de cunoștințe pentru omul cult, totuși în faptă nu aceasta e lucrul principal: modalitatea cum ni-le însușim și consumăm e cu mult mai importantă. Și la acest loc, raționamentul sănătos iarăș ne întoarce în căsuța, în carea a scăpărat prima schintee de cultură, vrând-nevrând intrăm în școală.

Școala e baza culturii, aici se pune și închiagă fundamentul, pe carele zidim templul culturii.

Chemată școala a forma și întemeia caracterul societății, activitatea ei trebuie să fie umbrită, începând dela cele mai elementare clase, de o rară pricepere și precauțiune, și e de sine înțeles, că instruirea mecanică ori dresarea sunt nu numai neducătoare la scop, ci chiar primejdioase, căci nimicesc întreg terenul pentru viitoriu.

Învățătorul, sufletul școlii, chemat a pune peatra fundamentală culturii, e datoriu a captiva sufletul și inima copilului, a-i deschide facultățile intelectuale, ca elevul să poată observa, cugeta și raționa, — căci numai atunci ne-am achitat de marea și greaua misiune, ce avom ca pioneri ai culturii, a putea cresce și da societății elemente folositoare și cu pretenții de cultură.

Fără îndoială, diferitele obiecte de învățământ cuprind valoros și variat material, ce duce la cultura elevului, pe care școlarii sub o rațională și pricepătoare conducere a învățătorului ușor și-l însușesc.

(Va urma)

Igiena instrucției

(Continuare)

Combe a constatat, că pauzele sporesc activitatea spirituală a elevilor și fac de scade numărul absențiilor din cauză de morbi. Când timpul e favorabil, adecă nu plouă, nu ninge, nu e vânt prea mare, nu e ger, copiii să iese toți din clase, să meargă în curte, la larg. În clasele deșertate de elevi să se deschidă toate ferestile, ba chiar și ușile, ca în felul acesta să se primenească tot aerul din clase. Cam 5 minute înainte de a se rentoarce copiii, să se închidă toate ferestile și ușile, cu deosebire iarna, când ori-și-cum aerul proaspăt ce a intrat de afară e mai rece și trebuie puțin încălzit.

Când timpul nu permite, ca școlarii să iese în curte, să se preumbe pe coridoarele închise sau în alt local închis.

În cursul pauzei școlarii să se preumbe nejeșiți, când e cu putință să-și aranjeze scurte și neobositoare jocuri, dar ei de ei, nu sub conducerea învățătorilor. Ori-ce amestec al acestora ia farmecul și știrbesce folosul pauzelor.

Timpul pauzei este cel mai potrivit, ca școlarii să-și isprăvească necesitățile corporale.

Așadară pausa urmăresce o recreație spirituală și corporală. De această recreațiune nu e permis a lipsi pe nici unul dintre școlari.

Să trecem acuma la *ocupațiunea din școală* a elevilor. Vor fi a se lua în revistă cetirea, scrierea, desemnul și lucrul manual.

Prima și principala ocupațiune a elevilor este *cetirea*. De cum intră în școală și până când termină cu ea, mereu cetesc. Ei cetesc la început ca să învețe alfabetul, să învețe peste tot a ceti, și apoi cetesc, ca să-și câștige stocul necesar de cunoștințe istorice, geografice, etc.

În urmare este numai natural, dacă igiena cere, ca cărțile ce se dau în mâna elevilor, să fie corespunzător construite, să nu supere ochii copiilor.

În rândul prim tiparul să fie acomodat.

La tipărirea unei cărți este a se considera: înălțimea și lățimea literelor, apropierea literelor una de alta, distanță dintră două șire și lungimea acestora.

Abc-ul să-l învețe copiii de pe tablele, pe cari sunt tipărite litere mari, până la o lățime de 14 mm. și o înălțime corespunzătoare. Altcum tiparul cărților, menite pentru clasele inferioare, să fie cu litere înalte de 1.75 mm, late de 0.25 mm, pentru clasele superioare cu litere înalte de 1.50 mm și late de 0.25 mm. Apropierea dintră literă să fie de 0.50 mm. Distanța dintră șire să fie de 3—3.50 mm. și lungimea șirelor de 80—100 mm. Șire mai scurte sunt foarte nepractice, de oare-ce elevii le sar ușor, iar șirele mai lungi necesitează mișcări incomode ale capului.

La nici o întâmplare să nu se cruce hârtia îndesând literele și șirele.

Pentru ilustrarea importanței apropierei literelor și a distanței dintre șire, servească pasagiul următor, reprndus de două ori; tipărit cu aceleaș litere, cu care s'a tipărit întreaga această scriere. În prima reproducere însă literele sunt mai departe unele de altele, în a doua reproducere și distanța dintră șire e mai mare.

„Nobleța caracterului e încoronarea și gloria vieței. E bunul cel mai prețios. E singurul, care în stima generală ține loc de rang și de bogăție; singurul care înobilează ori-ce carieră și ridică ori-ce poziție în ochii societății.”

„Nobleța caracterului e încoronarea și gloria vieței. E bunul cel mai prețios. E singurul, care în stima generală ține loc de rang și de bogăție; singurul care înobilează ori-ce carieră și ridică ori-ce poziție în ochii societății.”

Hârtia, pe care se tipăresce cartea să nu fie prea sclipicioasă, nici prea albă; mai practică e hârtia, a cărei culoare bate ceva în *galbin*. Hârtia necorespunzătoare supără ochii și îngreunează cetirea în măsură considerabilă.

Ca cetirea să nu strice ochii, pe lângă un tipar potrivit și o hârtie corespunzătoare, mai e necesitate de o iluminare suficientă a piesei de cetit. Aceasta se poate ajunge prin iluminarea corespunzătoare a salei și prin ținerea corectă a cărții sau caietului. Elevul când cetesce, nici odată să nu fie cu fața întoarsă spre fereastră, ci totdeauna cu spatelul pe jumătate către izvorul luminei. Un memento, mai ales pentru învățătorii, cari au obiceiul de chiamă elevii pentru cetire în apropierea catedrei.

A doua ocupațiune în școală este *scrierea*.

Dintre toate ocupațiunile școlarilor scrierea este, care le poate cauza cele mai mari neplăceri; îndeosebi ea poate strica ochii și altera dezvoltarea corectă, simetrică a scheletului.

Ca ochii să nu sufere, e necesar, ca amândoi să se afle întotdeauna la egală distanță dela obiectul ce fixează, caiet sau carte, și ca distanța aceasta să nu fie mai mică de cum este punctul de apropiere al ochiului. Ori-ce abatere în această privință are urmări rele pentru ochi.

Când un ochiu este mai aproape de obiect de cât celalalt, unul din ei are să se forțeze pentru a nu cînturba vederea, în urmare se va obosi mai iute. Când obiectul se află dincoace de punctul de apropiere al ochilor, amândoi au să se forțeze pentru a vedea corect, în urmare amândoi sunt eșpuși a se prea obosi.

În etatea fragedă a școlarilor, când scheletul încă nu este perfect, corpul trebuie să aibă o ținută dreaptă, am putea zice militară, între toate împrejurările.

(Va urma)

Lecțiuni din Religieune

12. Înălțarea lui Iosif

(Continuare)

Aprețiere.

În istoriôra acêsta unele persoane și unele lucruri ajută, ca Iosif să fie înălțat (d. e. cel mai mare peste păharnici, Faraon, visurile) — numai de cineva care a lucrat mai mult ca Iosif să fie înălțat, nu se face pomenire. Cine e acela? Dumneșeu. Da, El a tăcut timp îndelungat, acum însă vorbește tare.

Spuneți, ce a făcut Dumneșeu, ca să scôtă pe Iosif din închisore și să-l înalțe întru atâta! Mai întâiu a lucrat Dumneșeu foarte încet (temniceriu e prietenos, astfel Iosif pôte merge la cei închiși, Dumneșeu trimite visurile celor doi ômeni ai lui Faraon, Iosif le tâlcuesce cu ajutoriu lui Dumneșeu), apoi er' urmază un timp (de 2 ani, + 6 ani de mai nainte) în care Dumneșeu tace; la urmă apoi trimite visul lui Faraon pe care nimeni nu-l pôte tâlcui... În chipul acesta a lucrat Dumneșeu mult mai bine de cum am așteptat noi: Nu numai a eliberat pe Iosif din temniță, ci? L-a redicat pân' la tronul regesc. Așa a fost resplătită răbdarea și încrederea lui Iosif în Dumneșeu. Ce și-a gândit Iosif în suferințele și necazurile multe și lungi? Dumneșeu tot va face bine... Și ce s'a întâmplat? Dumneșeu a și întocmit lucrurile foarte bine.

Meritat-a Iosif acestea? Ca să facă Dumneșeu atâta bine cu el și să-l înalțe întru atâta, n'a meritat Iosif — pentru că acêsta n'o merită nici un om. Dar nici Iosif n'a fost așa de rău, ci a fost mai bun decât mai nainte, el a învățat multe lucruri bune. Arătați-mi acêsta! A învățat să fie ascultătoriu și supus, lucrătoriu și diligent, cuminte și umilit; și ce e mai bine? Să fie răbdătoriu și să aștepte dela Dumneșeu îmbunătățirea stării sale — așadară Iosif *nădăduesce, sperează* în Dumneșeu în primejdie, și-i mulțămesc pentru ajutoriu primit.

III

a) Tôte păteniile lui Iosif de pân'aci le putem împărți în 2 părți. În partea primă, lui Iosif îi merge rău — e *umilit*, în a doua bine — se *inalță*. Cum s'a înălțat vedurăm din istoriôra din urmă (stăpânitoriu Egiptului). Cum a fost umilit, vi s'a povestit mai nainte (cisterna, sclăvia, temnița). Cine l-a ajutat pe Iosif să se inalte? Dumneșeu. Cine l-a umilit?... Frații? Soția lui Putifar? Nu, ci tot Dumneșeu. Dumneșeu a întocmit tôte: întâiu umilirea, apoi înălțarea, — tôte însă numai spre binele lui Iosif.

Spuneți, cum a făcut Dumneșeu, ca tôte să fie spre binele lui Iosif! Dumneșeu voiesce, ca Iosif să ajungă domnitoriu Egiptului. Și el și începe să întocmescă lucrurile spre acest scop, să dispună ca tôte să se întemple spre binele lui Iosif. Când au voit frații să-l omóre, Dumneșeu voiesce (dispune), ca Iosif să rămână viu în cisternă. Când Rubin voiesce să-l scape din grôpă, Dumneșeu dispune, ca Iosif să fie vindut

și astfel să ajungă în Egipt. Mai departe dispune Dumnezeu, ca Putifar să cumpere pe Iosif, unde întâiu îi merge bine, apoi e aruncat în temniță. Acum Iosif a fost umilit cu totul. De aci începe a dispune Dumnezeu, ca Iosif să se înalțe. Cum a tăcut Dumnezeu această o sciți. (Cel mai mare peste temniță îl are în drag. visurile...) Și la urmă îl înalță pe Iosif acolo, unde a voit — îl face domnitoriu peste Egipt. Ce vedeți din toate acestea? Dumnezeu întocmește — dispune — toate spre binele lui Iosif.

Însă oamenii din istoriă voiesc altcum, propun să se întemple altcum, de cum voiesce Dumnezeu. Cari oameni? Iosif însuș, frații, Putifar. Oare oamenii voit-au mai bine decât Dumnezeu, și ce a ajutat propusul lor? (Să se arate cu privire la Iosif, la frații lui, la Putifar!)

Cele aflate pân'aci, ni le însemnăm prin o diceră frumoasă: „*Omul propune, Dumnezeu dispune*” s'eu „*Căile lui Dumnezeu nu pot fi pătrunse de mintea omenescă*” [Cf. Isaia 55. 8. 9. „*Cugetările mele nu sunt cugetările voastre, nici căile voastre căile mele dice Domnul; ci cât este de înalt ceriul dela pământ, așa sunt de înalte căile mele de căile voastre, și cugetările mele de cugetările voastre.*”]

b) În multele sale nenorociri Iosif a învățat să-i pară rău de păcatele sale (v. m. s.), și ce și-a propus? Și la ce a ajuns? Dumnezeu l-a înălțat, l-a mângâiat și cum s'a simțit Iosif acum? Fericit. Prin ce se deosebesce deci starea de acum a lui Iosif de starea de mai înainte?... Arătați această cu privire la Avram (și la alții)!... Ce putem dice deci despre cei ce plâng pentru păcatele lor? Că se vor mângâia. Și cum se simt ei atunci? Fericiti. De aceea a d'is Isus Christos: „*Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia*” (Mateiu 5, 4)

c) Iosif a mai învățat în nenorocirile sale să fie ascultătoriu, supus răbdătoriu și blând. Despre cine am mai putea dice această? Despre Avram... Arătați această cu privire la Avram!... Care a fost răsplata blândetelor lui Iosif, lui Avram? Iosif a ajuns stăpânul Egiptului, Avram al Canaanului... Cum s'a simțit Iosif? Avram?... Ce putem dice despre cei blânzi?... Isus a d'is: „*Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul*” (Mateiu 5, 5).

d) Ce a învățat Iosif din învinovățirea sa pe nedrept...? Să iubescă dreptatea... Ce putem dice despre Avram în această privință?... Dar despre Putifar?... Despre Lot?... Cari oameni dela noi se pot asemăna cu Avram și cu Iosif?... Cari cu Putifar și și Lot?... Cărora le merge mai bine?... Isus a d'is: „*Fericiți suni cei ce flămîndesc și insetoșeză de dreptate, că aceia se vor sătura*” (Mateiu 5, 6.)

IV

Omul propune, Dumnezeu dispune... (Isaia 55, 8. 9.) — *Fericirea II, III, și IV.*

V

Și astăzi putem vedea, că Dumnezeu dispune să se întemple cele ce le pățim (d. e.? Timpurile rele și bune... s'emenăturile... morburii, m'orte, resboin). Și astăzi oamenii își gândesc să facă altcum de cum voiesce Dumnezeu (d. e.?). Dumnezeu însă totuș face așa, cum îi place, și oamenii de multe ori v'ed, că Dumnezeu a întocmit lucrurile mai bine (Exemple: Istoriorele „Hoții,” „Ghinda”).

Ce putem învăța noi dela Iosif? (Răbdare în nenorociri, blândete, iubire de dreptate, încredere în Dumnezeu). Cum veți putea ar'eta voi în vi'etă, că ați învățat aceste lucruri? (Casuri concrete din vi'etă)

Iosif acum e domn și peste Putifar și peste peste soția aceluia. Ce va face Iosif cu ei? (Îi va erta ori îi va pedepsi?) — La Iosif veniau oameni și din alte țeri să cumpere bucate. Cum se va fi putut înțelege Iosif cu acești oameni străini, cari vorbesc altă limbă?... Se folosea de un *tâlmăciu* (să se esplice!).

Iosif încă a fost ispitit ca și Avram; întrucât?... Răbdat-a și învins-a el ispita?

Dacă cineva ar fi întrebat pe Iosif, cum a ajuns el la o domnie așa de mare, ce i-ar fi povestit Iosif?...

Din dicerile învățate pân'acum, cari se potrivesc la această istoriă? („Încrediteză Domnului calea ta...“)

(Va urma)

Varietăți

Reuniunea învățătorilor din despărțemântul Bocșei și-a ținut adunarea sa de primăvară Joi după s. Paști în localitatea scoalei gr. or. române din Bocșa-montană, la care au participat 11 învățători, un preot și 2 teologi din tractul Bocșei. În adunare, după ce s'au luat dela ordinea-zilei două puncte din programul publicat ca neapartinătoare Reuniunii, învățătoriu *Sofronie Andrișoiu* a cetit un operat al s'eu despre cauzele, din cari isvoresce sărăcia poporului, învățătoriu *Stefan Albu* a ținut o prelegere practică despre cultivarea pomilor, ar'etând oltoirea pomilor în cele 6 moduri cunoscute, iar învățătoriu pensionat *Ioan Marcu* încă a ținut o prelegere din gramatică și cu aceasta adunarea s'a terminat.

Mulțămită publică. La fondul de ajutorare „*Ioan Popasu*” au binevoit a contribui: „*Steaua*” instituit de credit și economii în Petrovoselo cu 40 cor. Dl colonel Alexandru Lupu cu 42 cor. Dl George Breban mare proprietariu cu 20 cor., Dl Dr. George Dobrin avocat cu 20 cor. Dl Luca Lăzărescu preot cu 5 cor. Aducem și pe calea aceasta cele mai sincere mulțămiri donatorilor. *Dr. Iosif Olariu* președinte, *Dr. George Dragomir* casariu.

Himen. Dl *Iosif Borlovan* comerciant la societatea comercială „*Severineana*” s'a logodit cu amabila D-șoara *Mileva Tuculia* din Raffna. Felicitările noastre.

Mulțămită publică. Societatea română de cântări și musică în Caransebeș, vine a aduce și pe această cale cele mai călduroase mulțămiri generoșilor contri-

buitori, cari au binevoiat a suprasolvi cu ocaziunea concertului și reprezentanții teatrale aranjate la duminică Tomei a. c. P. S. S. Dl. Episcop Nicolae Popea 10 coroane, I. P. C. S. Dl. Archimandrit și vicariu Filaret Musta 5 cor., P. C. S. Dl. protosincol Dr. Iosif T. Badescu 3 cor., Ilustratea Sa Dl. colonel in retragere Alesandru Lupu 3 cor., Dl. Dr. Stefan Petrovici avocat 340 cor., P. On. Domn. Mihail Popovici protopresbiter 2 cor., Maxim Popovici 40 de bani, Domnii Pavel Sandru preot 2 cor. și Dr. Petru Topeniag avocat 1 cor. Comitetul.

Mulțămită publică. Pe seama Mănăstirii din „Valea Godinova” au mai contribuit On. Institut de credit și economii „Luceafărul” 40 cor., din Moniom Ion Ciulă 10 cor., din Oena de fer Matei Tismonariu 5 cor., din Biniș Elena Peica 3 cor. Mulțămirea noastră profundă și pre această cale, *Măcarie Gușcă* ierodiacon.

Mulțămită publică. Domnii Chirilă și Sofronie Sêrbu învățatori în Prilipeț, au dăruit s. biserici din Rudăria, comuna unde s'au născut, un frumos măsaie de catifea roșie, pentru acoperit tetrapodul. Măsaieul a fost sântit în Sâmbăta Paștilor, și Duminică în zina mare a sântelor sêrbători s'a citit întâia oară pe el s. Evangelic, după dorința dumnealor. Biserica noastră le mulțămesc pentru darul ce a primit, și se roagă lui Dumnezeu pentru viața lor fericită și îndelungată. Rudăria în 6 Aprilie 1904. *Iacob Sêrbu* preot.

Societatea femeilor române pentru regularea și înfrumșetarea cîmisteriului gr. or. român din Caransebeș invită cu toată stima la *Ruga*, care se va sêrba în ziua de sf. George, 6 Mai st. n., în curtea bisericii catedrale din loc. Întrarea de persoană 40 bani (20 cruceri.) Oferte marimonioase se primesc cu mulțămire. În cas că timpul va fi nefavorabil, Ruga se va sêrba Duminică următoare. Invitări speciale nu se fac.

Posta Redacției

D-lor V. P. în S. și S. A. în R.: Cât mai curînd.
D-lui P. B. în O.: Trimite și manualul.

Bibliografie

A eșit de sub tipar, tradusă în limba română cea din urmă scriere, pe cât de interesantă pe atât de importantă, a d-nei *Mile Kremnitz*, intitulată „*Regele Carol al României, un simbol al vieții*”.

D-na Kremnitz, este văduva regretatului doctor Kremnitz, cunoscută ca tovarășă de muncă literară a *Carmen Sylvei*, traducătoarea neobosită și pricepută, a mai multor autori români.

Scrierile D-sale sunt încă de mult foarte apreciate atât în străinătate cât și la noi, în cât e de prisos de a mai zice mult despre opera sa de mai sus.

Meritoasa autoare descrie pe scurt, foarte concis și clar cele petrecute în țară sub domnia M. Sale, de la 1866 și pâna la 1902 inclusiv, toate cu esactitate rară și bazate pe fapte pozitive, pe date autentice și

țifre oficiale, precum între altele: Alegerca Prințului Carol de Hohenzolern și sosirea sa în țară fluctuațiunile politice interioare și exterioare, pêsintînd străinatăței țara, poporul și obiceiurile române cu dragoste și multă pătrundere; — episoadele și urmările războiului din 1877—78, luptele M. Sale în cestiunea luării Basarabiei, în aceea a rescumpărării căilor ferate Strousberg, a cestiunii evreilor, etc., precum și pentru dobîndirea definitivă a independenței României, reproducînd numeroasele corespondențe urmate atât în timpul războiului, cât și în urmă, privitoare la cestiunile de mai sus, cu M. S. Regina, cu părintele și fratele mai mare al Regelui, — cu Împăratul Germaniei și fiul lui moștenitor, cu Împăratul Napoleon, Francisc Iosif, Țarul, Sultanul și Prințul Bismarck — corespondențe până astăzi încă necunoscute.

Comandele se fac la traducătoriul Teodor Bauer ziarist, Bucuresci, Calea Călărașilor 126; costul esemplarelor singurateice poate fi trimis și în timbre postale de aici, iară costul unei comenzi mai mari de esemplare trebuie transmis cu mandat postal.

Prețul unui esemplariu pentru Ungaria și Bucovina e de 1 coroană și 10 fileri, trimis franco.

Concurs

Pentru ocuparea definitivă a postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din **Remetea-Pogonici**, protopresbiteratul Lugojului, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecesană”.

Emolumentele și condițiunile împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 600 cor. (salariu învățătoresc).
2. 32 m. lemne în natură pentru învățătoriu și sala de învățămînt.
3. 2 jugere livadă și folosirea unei parcele din izlazul comunei de lângă „Rit”.
4. Cortel liber în edificiul școlii cu 2 grădini Nr. 35 și 97.
5. Scripturistică și conferințe 20 cor.
6. Dela înmormântări 80 fil.

Alesul învățătoriu este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, precum și scripturistica.

Dela recurenți se cere testimoniu de evalueațiune cu calcul „bun”, cu purtare morală „bună” respective „foarte bună” și să aibă pregătire anterioară de 4 clase gimnasiale ori 6 clase civile.

Doritorii de a ocupa acest post, se îndrumează a-și trimite în termenul legal recursurile lor Prea On. Domn. Dr. George Popoviciu protopresbiter în Lugoj și ase presenta în vre-o Duminică ori sêrbătoare în s biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, dar nici de cum în ziua de alegere.

Remetea Pogonici din ședința comitetului parohial ținută la 21 Martie 1904.

Nicolae Sciopone

președinte

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

2—3 [16]

Ioan Jurca

not. com.